

Егемен Қазақстан

Руханият орталығындағы рухты істер

Қазақстан Республикасының Ұлттық академиялық кітапханасы – бас шаһардағы руханият ордасы. Ықылым заманнан кітап ордасы – парасат үйі, елдің мәдениеті мен әдебиетінің ошағы болып келген. Кітапхана – тек рухани-мәдени жұмыстармен ғана шектелмей, халықаралық ынтымақтастық пен бірлікті, келісімді нығайтуға қызмет ететін қоғамдық маңызы зор фактор.

Қай заманда болсын кітап пен кітапхананың орны да, жөні де бөлек. Жыл табалдырығындағы кітапхана жұмысын сарапқа салып, қорытындылар болсақ, 2017 жыл біздің кітапханамыз үшін маңызды оқиғалар мен елеулі жаңалықтарға толы берекелі жыл болды. Барлық атқарылған іс – еліміздің мәдениеті мен әдебиетінің дамуына қосылған үлес.

Елбасы Н.Назарбаев «Біз цифрлы технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлы қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты», деп нақты бағдар берді. Осы бағытты жүзеге асыру үшін бүгінгі таңда қашықтықтан кітап оқу заманауи талаптардың бірі болып

қоғамда ауқымды орын алады. Мәдениет және спорт министрлігінің «Мемлекеттік электронды кітапханалық қорды құру» жобасы «2007-2009 жылдарға арналған ақпараттық теңсіздікті төмендету» мемлекеттік бағдарламасы аясында Қазақстан ұлттық электронды кітапханасы бастау алып, жүзеге асырылуда. 40 000 электронды контент құйылған Қазақ Ұлттық электронды кітапханасы – әлемнің кез келген нүктесінде отырып, кітап қорымен танысуға, оқуға бар мүмкіндікті туғызған, ешқандай кедергісіз тегін әрі сапалы қызмет алуына жағдай жасаған ұлтты танытар ашық заманауи жүйе. Ұлттық академиялық кітапхананың қорында біржарым миллионнан астам кітап қоры бар. Оның оқу залдары бір мезгілде 500-ден астам оқырманды қабылдайды. Ал «Мәжіліс», «Сұхбат» және «Конституция» залдарында дәрістер, конференциялар, презентациялар, көрмелер және жұмыс кездесулерін өткізу үшін толық жабдықталған жағдай жасалынған. Сонымен қатар оқырмандар үшін барлық залдарда жоғары деңгейде қызмет көрсетеді. Біздің кітапханамызда кітап қорын толықтыру мақсатымен филология ғылымдарының докторы, профессор Т.Кәкішұлы, ҰҒА академигі К.Нұрпейісұлы, жазушы, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты Д.Досжан, халық жазушысы Ә.Тарази, жазушы Н.Ораз, мемлекет және қоғам қайраткері, ғалым М.Жолдасбеков сынды азаматтардың жеке кітапханалары арнайы оқу залы болып ашылып, жасақталды. «Рухани жаңғыру» бағдарламасындағы ең өзекті мәселе латын әліпбиіне көшу, қазақ жазуын заманауиландыру болатын. Кітапханамыздың жанынан «Жаңа қазақ әліпбиі» залын ашып, барлық жастағы оқырман үшін арнайы оқу-жаттығу курсы ұйымдастырдық. Айналдырған екі айдың ішінде тегін курсқа мыңнан астам оқырман келіп қатысып, жаңа қазақ әліпбиін меңгеріп, әліпби ауыстыру мәселесіне деген көзқарастары мен ұстанымдарын қалыптастырды. «Туған жер», «Туған ел» бағдарламасын жүзеге асыру аясында «Кітапханалық туризм» жобасы іске асырылып келеді. Отансүйгіштікке шақыру мақсатында Елбасы Н.Назарбаевтың туған жері туралы «Үш-қоңыр» фотоальбомының тұсаукесері ұйымдастырылды. М.Жолдасбеков, С.Қасқабасов, Қ.Салғараұлы, Т.Жұртбай, Қ.Бегманов, А.Оразбаева, Ж.Шәкен, Б.Тобаяқов, Ш.Бейсенова және басқа қаламгерлер кітаптарының тұсаукесер рәсімі өтіп, оқырманмен шығармашылық кездесу ұйымдастырылды. Кітапхана ісін Үкімет қашанда болсын қолдап, қуаттап келеді. Жуырда ғана Премьер-Министр Б.Сағынтаев Парламент Сенатының депутаттарына берген жауабында Ұлттық академиялық кітапхана негізінде балалар мен жасөспірімдер кітапханасын құру мәселесінің қарастырылғанын айтып өтті. Осы күзде табиғаты тамаша Бурабай жерінде «Рухани жаңғыру: ұлт келбеті – жалынды жастар» атты ІІ республикалық жас кітапханашылар форумы ұйымдастырылды. Форумға еліміздің түкпір-түкпірінен жас кітапханашылар келіп, Т.Жұртбай, К.Әмірбек, С.Тұрғынбеков, Б.Аяған, Ә.Асқаров сынды зиялылармен кездесіп, еркін пікір алмасып, Елбасы Н.Назарбаевтың атына Үндеу жолдады. Жас кітапханашылар форумы – елдікке, бірлікке шақырған жастар қозғалысы болды десем артық айтқаным емес. Биыл тұңғыш рет «Әдеби бал» ұйымдастырып, жастар мен зиялы қауымға әдеби кеш өткіздік. Қазіргі уақытта: Абай, Шәкәрім, Мұхтар Әуезов, Әбдіжәміл Нұрпейісов, Ілияс Есенберлин және көптеген басқа авторлардың шығармалары әлемнің ірі кітапханаларында өз оқырмандарына қолжетімді болып отыр. Олай дейтін себебіміз, біз шетелдердің ұлттық кітапханаларында «Қазақ әдебиеті және мәдениет» орталықтарының ашылуы бойынша жобаны ойдағыдай жүзеге асырып келеміз. 2016 жылдан бері шет мемлекеттер кітапханаларында Қазақ әдебиеті мен мәдениеті орталығын ашу кітапхана мәртебесін одан сайын биіктете түсті. Бір жылдан аса уақытта 16 мемлекетте осындай орталық ашылды. Мәдениет және спорт министрлігінің, Қазақстан Республикасы елшіліктерінің тікелей басшылығымен және Ұлттық академиялық кітапхананың ұйымдастыруымен Қазақстан әдебиеті мен мәдениеті орталықтары Корея, Қырғызстан, Ресей, Армения, Финляндия, Венгрия, Түркия, Қытай, Малайзия, Грузия, Франция, Жапония, Швеция, Македония, Чехия және Болгария мемлекеттерінде ашылды. Желтоқсан айының соңына қарай кітапханамыздың қызметкерлері Египет және Дубай мемлекетінде халықаралық тәжірибе алмасу, қазақ кітаптарын сыйға тарту және халықаралық қатынастарды дамыту мақсатында іссапарға

кетті. Осындай мәдениетаралық және гуманитарлық ынтымақтастықты дамыту Қазақстанның халықаралық дәрежеде танылуына да ықпал етеді. Әлем елдерінде орталықтардың ашылуы «Рухани жаңғыру» бағдарламасының негізгі бағыттарын жүзеге асыру аясында қазақ халқының мәдени және әдеби байлығын дамытуға жаңа халықаралық қатынастар орнатудың тамаша үлгісі болып табылады. Бұл жоба аясында кітапханашылар кәсіби біліктіліктерін арттырып, тәжірибе алмасып жүр. Қазақстан әдебиеті орталығының шет мемлекеттерде ашылуы қазақ халқының салт-дәстүрі, мәдениеті, өнерімен жақын танысуға мүмкіндік береді. Бұл тәуелсіз Қазақстанның жетістіктері мен оның экономика, саясат, әлеуметтік салалардағы табыстарын көпшілікке таныстыруға жол ашады. Орталықтарда Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың еңбектері соның ішінде, Елбасының әлемдік саяси аренадағы орны мен рөліне арналған кітаптар, тарих, ғылыми-көпшілік және көркем әдебиет бойынша кітаптар ұсынылды. Қазір бұл кітаптар шет мемлекеттер оқырмандары арасында үлкен қызығушылыққа ие болып, қазақтың бай мәдени мұрасын тануға мүмкіндік беруде. Әрі кітапханалар арасындағы ынтымақтастықты арттыруға себін тигізуде. Айталық, Сечени атындағы Венгрия Ұлттық кітапханасында Орталықтың ашылуына Қазақстанның Венгриядағы Төтенше және өкілетті елшісі Н.Рүстемов, кітапхана қызметкерлері К.Оразова, М.Аманбекова және мажарстандық түркітанушы ғалым Иштван Қоңыр Мандокидің жары, қандасымыз Оңайша Мақсұмқызы да қатысып, мажарлықтарға Қазақстан тарихы мен мәдениеті, тәуелсіздік туралы мағлұмат берді. Осындай әрбір іс-шара барысында кітапханалар арасындағы ынтымақтастықты арттыру мақсатында екіжақты меморандумға қол қойылып, жаңа кітаптармен толықтырылып отыратын болады. Париждегі BULAC Шығыс тілдері мен өркениеті институтында «Қазақстан әдебиеті мен мәдениетінің» орталығы ашылды. Бұл шара «Рухани жаңғыру» ұлттық бағдарламасының ЮНЕСКО-ның штаб-пәтерінде өткен таныстырылымы аясында жүзеге асты. Салтанатты шараға Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, ақын Н.Айтұлы, жыршы, жазушы Б.Әлімжанов, ҰҒА академигі, философия ғылымдарының докторы, профессор Ғ.Есім, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, ақын Ұ.Есдәулет және аудармашы, ақын, халықаралық «Алаш» әдеби сыйлығының лауреаты Б.Қанапиянов, Қазақстанның халық әртісі, режиссер Т.Теменов сынды белгілі қоғам және өнер қайраткерлері қатысты. Осы салтанатты шара аясында қазақ ғалымдары BULAC кітапханасының қорындағы көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, ғалым, ойшыл, түркі халықтарының рухани көсемі Мұстафа Шоқайдың қолжазбаларымен және архивтік тың деректермен танысты. М.Шоқайдай ғұламаның қолжазбаларының көбі латын әліпбиінде жазылғанымен құнды болып табылады. Франция сапарындағы басты әсеріміз осы алаш арысының қолжазбаларымен танысып, оларды қолға ұстап көруіміз болды. Қытай мемлекетінде де оқырман қауымға қазақтың аса бай әдеби мұралары мен қазақстандық көркем әдебиетті жан-жақты насихаттау үшін тағы бір орталық аштық. Бір айта кететін жайт, орталықты ашудағы мақсат қазақстандық авторлардың еңбектеріне, ғылыми-зерттеу базаларына, білім беру ісі бойынша ақпараттарға және басқа да сапалы ресурстарға көрші Қытай зиялыларының да қол жеткізуін қамтамасыз ету болып табылады. Осы орталық ашылуының тағы бір ерекшелігі Қытайдағы қазақ ақын-жазушыларымен кездесу болатын. Солардың арасында белгілі жазушы Акбар Мәжит ағамыз да бар еді. Акбар аға ҚХР Жазушылар одағының мүшесі, Қытай мемлекеттік сыйлығының лауреаты, ҚХР Жазушылар одағының «Қытай жазушылары» журналының бас редакторы қызметінде жүр. Шығармаларын қытай тілінде жазады, отызға жуық кітаптың авторы. Соның ішінде Абай шығармаларының аудармалары да бар. Кітапханамызда ҰҒА академигі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Б.Көмеков, ҰҒА академигі, философия ғылымдарының докторы, профессор Ғ.Есім, филология ғылымдарының докторы, профессор, жазушы-ғалым Т.Жұртбай, филология ғылымдарының кандидаты, доцент, ақын О.Тұржан, ақын, аудармашы, филология ғылымдарының кандидаты М.Ершу сынды ғылым, әдебиет және мәдениет саласының майталмандары қызмет етеді. Бұл азаматтардың кітапханамызда қызмет етуі –

кітапхананың «академиялық» мәртебесін одан әрі жоғарылатқанының белгісі. Өркениеті дамыған әлемнің көптеген кітапханаларында ғылыми дәрежесі мен атағы бар адамдар қызмет ететінін ескерсек, білімдар адамдардың кітапханамызда жұмыс істеуі – оқырмандар үшін орасан зор мүмкіндік болып отыр. «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында жүзеге асқан «100 жаңа есім» жобасында жеңімпаз болып, халықтың қолдауымен Елбасымен арнайы кездескен тәуелсіздік жастары қатарында біздің кітапханамыздың қызметкері Нұржан Жолдыбалиновтың болуы жалпы кітапхана саласы үшін үлкен мерей. Сонымен қатар биылғы жылы кітапханамыздың тағы бір қызметкері белгілі жас жазушы, әдебиет зерттеушісі Елдос Тоқтарбай «Әдебиет» аталымы бойынша «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты атанды. Осындай зияткер, ойлы жастардың кітапханада жұмыс істеуі ел ертеңінің жарқын боларын көрсетеді. Ал Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің кітапханасы тағайындаған «Тіл жанашыры» марапатының бізге бұйыруы ұжымға көрсетілген құрмет деп білемін. Сөзімізді жинақтай айтқанда, Ұлттық академиялық кітапхана – рухани жаңғыру жолында болашаққа нық қадаммен алға басқан үлкен ұжым. Кітапханамыздың тірегі де, қорғаны да – оқырман қауым. Күннен-күнге оқырман саны көбейсе, оқырман сұранысына қызмет ететініміз анық. Бұл – біздің саладағы ең абыройлы іс. Қазақстанның даму перспективасына кітапхана саласының қосқан үлесі осындай болып отыр. Бұл – біздің жеткен жетістігіміздің бір парасы ғана.

Үмітхан ДӘУРЕНБЕКҚЫЗЫ,
Ұлттық академиялық кітапхананың басшысы